

20 ОКТОМВРИ – СВЕТОВЕН ДЕН ЗА БОРБА С ЙОДДЕФИЦИТНИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ

Всяка година на 20 октомври се отбелязва световния ден за профилактика на йоддефицитните заболявания.

Йоддефицитните заболявания (ЙДЗ) представляват глобален медикосоциален проблем, който засяга над 1.5 милиарда души в целия свят.

Йодният дефицит, наред с гладуването, се явява една от главните причини за непълноценното развитие на големи групи от населението. Ето защо, СЗО отделят изключително внимание на този проблем, като стимулират и подпомагат въвеждането на широко мащабни програми за ликвидиране на ендемията от ЙДЗ в световен мащаб.

Йодът е основна съставна част на хормоните на щитовидната жлеза, които регулират обмяната на веществата и функциите на всички органи. При недостиг на йод се нарушават функциите на организма, развива се гуша и се забавя умственото, физическото и половото развитие на децата и подрастващите. По време на бременност недостигът на йод причинява аборти, мъртво раждания и тежки вродени дефекти на плода (кретенизъм, глухонемота и др.).

България е част от Балканския йоддефицитен регион, т.к. голяма част от територията е с намалено количество йод в почвата и водата. Затова е въведено задължително използване на йодирана сол от населението, в общественото хранене и производството на храни.

Масовата първична профилактика на йоддефицитните заболявания сред населението се извършва с йодиране на готварската сол. Това е основна стратегия за

профилактика на йоддефицитните заболявания препоръчана от СЗО и УНИЦЕФ, тъй като е най-ефективна, евтина и без неблагоприятни за здравето странични ефекти.

Контролът на готварската сол, продавана на пазара и използвана в хранително-вкусовата промишленост и общественото хранене е възложен на регионалните здравни инспекции (РЗИ), съгласно т. 4 от Заповедта на Главния държавен санитарен инспектор на Република България от 1994 г.

Готварската сол, която се предлага в търговската мрежа и се използва в хранително-вкусовата промишленост трябва да съдържа калиев йодат от 28 - 55 мг/кг сол. На този етап основен производител на сол за хранителни цели е заводът за сол на "Черноморски солници" ООД - Бургас, който от м. юни 2002 г. използва нова апаратура за йодиране на сол, предоставена като дарение от УНИЦЕФ.

Най-големите вносители на сол за хранителни цели са фирмите: "Българска солна компания" ООД - Бургас, "Промар" ООД - Бургас. Тези компании внасят предимно нейодирана сол в насипно състояние, която се подлага на допълнителна обработка-мелене, сушене, йодиране и разфасоване в пакети от по 0,5 кг и 1 кг. Това се извършва в специални цехове, които притежават фирмите.

Останалите фирми внасят само йодирана сол главно от Украйна, Беларус и Израел в чували по 50 - 100 кг. В специални пакетажни цехове се извършва пакетирането по 0,5 и 1,0 кг.

Според критериите на СЗО контролът на йодния дефицит, чрез йодирана готварска сол може да се оцени като ефективен, когато повече от 90% от консумираната от населението готварска сол е ефективно йодирана. Този напредък във внедряването на универсалното йодиране на готварската сол и забраната за продажба на нейодирана сол на територията на цялата страна е гаранция за добрата първична профилактика на йод-дефицитните заболявания и състояния.

Това ще бъде основен подход и за в бъдеще, тъй като България е в район, в който почва, въздух и вода са бедни на йод.

